

Gransking, olja og aldarskiftið

Jóan Pauli
Joensen

Stórar broytingar eru farnar fram í stýringini av landi okkara ta seinastu tíðina. Skil er nú ikki bert skil við at koma á skráðgonguna á ólavsku, so vit hava skil á tign og status í samfelagnum. Eisini er tað nú greitt, at hvør landsstýrismaður sjálvur hevur ábygdina av teimum økjum, sum hann umsitur. Nýtt stýriskervi er komið sum skal leggja alt so so væl til rættis, at landsstýrismonnum ikki nýtast at lesa meira enn eina hálva blaðsíðu fyri at kunna taka avgerð í einum máli. Gegnir setanarnevndir, óheftar av persónligum áhugamállum, hava hjálpt teimum einstøku landsstýrismonnum at valt tey klókastu og bjartastu høvðini at røkja hesi stórv. Toppurin í landi okkara skuldi tí vónandi veri væl og virðiliga tilbúgvinn og trimmaður til eina nýggja tíð. Hvussu er so

tann strategi, sum fer at ligga undir menningini av sjálvum samfelagnum um aldarskiftið.

Formur og innihald

Kassarnir og strikurnar eru so smátt við at koma upp á pláss. Nú eru tað vit onnur sum skulu stóya nýtt vín í tær nýggju leðurfløskurnar. Onkur segði fyri mær her fyri, at tað ikki var tann stóri trupulleikin at finna teknikarar og fólk sum dugdu at seta væl upp og fáa form á. Fólk sum duga at tekna strikur og kassar. Vit hava havt og hava enn amboð, tað sum skal til er at fremja neyðugan kreativitet og hugflog - at menna tað andsmenningarlaga tilfeingið. Líka so lítið sum fleiri Baadermaskinur framleidda fleiri fløk, um tilfeingið ikki er har. So gera teldur og internet í sjálvum sær ikki tær stóru skreytirnar, um vit

ikkil hava tað tilfeingið, sum er neyðugt fyri at nýta tær. Tað, sum vit nú tørva eru fólk, sum vita hvat skal í formin. Tað sum okkum tørvar nú og í komandi tíðum er dygd ella kvalitetur í sjálvum substansinum. Hetta gerst ikki so hissi. Tað krevjast long og seig tøk fyri at koma fram eftir hesi leiðini. Tað verða tey fólk sum duga at skapa innihald ella substans, sum okkum tørvar í framtíðini.

At byrja av nýggjum hvørji ferð Ein fyrrverandi landsstýrismaður helt fyri við meg, herfyri á einum fundi uppi í Norðurlandahúsinum, at um vit høvdu fylgt teimum ætlanum, sum vóru lögdar fram í álitinum um Fróðskaparsetur Føroya frá 1986, so høvdu vit verið munandi betur tilbúgvinn til eina føroyska oljuvinnu í dag. Eg mátti geva honum rætt. Vit høvdu óivað verið munandi betri fyri at taka við teimum avbjóðingum, sum nú koma. Høvdu kanska haft fleiri vinnuligar útbúgvingar á høgum stóði og eina rimiliga væl útbygda samfelagsvísindaliga deild, sum hevði kunna áttikið sær fleiri granskingaruppgávur. Vit vildu havt átt fleiri egnar ráðgevarar. Vit brúktu tá nógva orku at seta ymist í sving, og tá so at enda varð komið so langt, at tað var greitt at byrjað, skramblað alt saman, og

vit stóðu eftir sum av torvheiðum. Vit skulu nú aftur meira ella minni uppfinna alt av nýggjum.

Miðvísir granskingarpolitikkur

Tað, ið vit, sum starvast við gransking og hægri undirvísing her á landi hava sakna, er ein miðvísir hægri undirvísingar- og granskingarpolitikkur, sum røkkur longur enn eitt figgarár. Vit sakna viðhvørt, at politikarar siga sína hugsan um, hvat teir vilja og ynskja á hesum øki, so vit fáa eitt skilgott opið orðaskifti í lag. Eitt slíkt orðaskifti eigur at føra við sær, at politikarar og tey, ið starvast við gransking og hægri undirvísing, kenna, at tey saman stevna móti einum felags máli, uttan at hetta skal forða fyri framløgu av ymiskum sjónarmiðum á leiðini. Hetta fer ikki bert at skapa virðing fyri hvørjum øðrum, men fer at gera tað lættari at stinga út í kortið. Tað er neyðugt við eini semju millum allar politikarar á hesum øki. Vit hava góðar samstarvsmennarar uttanfyri landoddarnar, men so leingi tú ikki kannst siga um tú ert keyptur ella seldur, ber ikki til at gera bindandi avtalur við onnur universitet. Fyrst av øllum mugu vit vita hvat vit sjálvi vilja og ætla her á landi, tí stýra vit ikki sjálvi, so stýra onnur fyri

okkum, tí stýrt verður í øllum førum, men best er um tað eru vit sjálvi, sum avgera kósina. Tað er tí neyðugt at radfesta - prioritera - tær uppgávur, sum vit eiga at gera.

Spurningurin er so, hvørji eru okkara egnu ábygdarøki, øki sum landsstýrið eigur at gjalda? Hvørji ábygdarøki eru ríkismál og hvørji ábygdarøki hava vit felags við altjóða granskingina? Tað er sagt fyrr, at vit í Føroyum - og eingi onnur - tykjast at hava ábyrgdina av at finna fram og skapa kunneleika og vitan um okkum og okkara viðurskifti. At vit hava nakað at hava okkara tilvit í. Tilvitið í einum søguligum, mentanarligum, samfelagsligum og landafrøðiligum høpi. Tað er okkara skylda, ikki bert móti okkum sjálvum, men eisini móti teimum altjóðagranskingini. Hetta er galdandi fyri granskingarøki sum okkara mál, okkara mentan, okkara bókmentir, okkara søgu, okkara samfelagsviðurskifti, okkara náttúruviðurskifti á sjógv og landi og teirri tøkni, sum kann gera tað gott at liva og virka í hesum landi. Eisini hava vit ábyrgdina av kunneleikanum um okkara egnu heilsuviðurskiftum og okkara umhvørvi. Taka vit okkara ábyrgd, so eru tað eisini nóg stórr mogleikar eisini at verða partur av altjóðagranskingini, tí í nógvum

tíðindablaðið

sosialurin

Box 76,
110 Tórshavn

ÓKEYPIS

Sosialurin
rindar
postgjaldið

64

Undirritaði tekna seg sum haldara av
Tíðindablaðnum Sosialinum, og fái blað-
ið 5 ferðir um vikuna

- ☐ Halदारar í Føroyum: 240,-/ársfj.
☐ Halदारar í Danmark: 425,-/ársfj.
☐ Halदारar í Danmark: 340,-/ársfj.
 (5 blað i senn)
☐ Onnur lond: Ymiskir prísir

Tað ber altíð til at gerast haldari og goldið verður
bert fyri blaðini, ið eftir eru av ársfjórðingnum

Navn:

Bústaður:

Postnr, bygd/byur:

Tel.:

Undirskrift:

Vit eru har nakað hendir

Tekna teg sum haldara av Tíðindablaðnum Sosialinum